2008 m. lapkričio 21 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados — Parengti jaunimą XXI amžiui: Europos bendradarbiavimo mokyklų klausimais darbotvarkė

(2008/C 319/08)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA IR TARYBOJE POSĖDŽIAVĘ VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,

KADANGI:

1. 2000 m. kovo 23–24 d. Lisabonoje susirinkusios Europos Vadovų Tarybos išvadose ([1]) pabrėžiama ypač didelė investicijų į švietimą ir mokymą svarba Europos žiniomis pagrįstoje ekonomikoje.

2. 2001 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijose dėl Europos bendradarbiavimo vertinant mokyklinio švietimo kokybę ([2]) valstybių narių prašoma remti mokyklinio švietimo kokybės vertinimo tobulinimą.

3. 2006 m. lapkričio 14 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadose dėl švietimo ir mokymo veiksmingumo bei teisingumo ([3]) valstybių narių prašoma užtikrinti, kad švietimo ir mokymo reformos bei investicijos siekiant gerinti kokybę ir teisingumą būtų veiksmingai orientuotos, visų pirma skiriant dėmesį ikimokykliniam ugdymui, ankstyvos intervencijos programoms ir teisingoms švietimo bei mokymo sistemoms.

4. 2006 m. lapkričio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos Sprendimu Nr. 1720/2006/EB ([4]) nustatyta veiksmų programa mokymosi visą gyvenimą srityje.

5. 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijoje dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų ([5]) nustatomos minimalios žinios, gebėjimai ir nuostatos, kurias mokiniai turėtų būti įgiję po pirminio švietimo ir mokymo, kad galėtų dalyvauti žinių visuomenėje ir dėl kurių kompleksiškumo reikia taikyti tradicines dalyko ribas peržengiantį požiūrį į mokymą.

6. 2007 m. lapkričio 15 d. Tarybos rezoliucijoje ([6]) buvo pabrėžtas poreikis ugdyti naujus žmonių gebėjimus naujoms darbo vietoms ir apskritai tobulinti visus gebėjimus teikiant įvadinį ir tęstinį švietimą bei mokymą ir aukščiausios kokybės gebėjimus, kad būtų išlaikytas bei sustiprintas jų pajėgumas kurti inovacijas; to reikia siekiant didesnio konkurencingumo, augimo ir užimtumo.

7. 2007 m. lapkričio 15 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadose dėl mokytojų švietimo kokybės gerinimo ([7]) pabrėžiamas poreikis užtikrinti, kad pirminis mokytojų mokymas, išankstinė pagalba karjeros klausimais ir tolesnis profesinis tobulinimasis būtų vykdomas koordinuotai, nuosekliai, tinkamai finansuojant būtų užtikrinta jų kokybė.

8. 2008 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadose ([8]) vienu iš pagrindinių augimo ateityje veiksnių laikomas Europos piliečių inovacijų ir kūrybiškumo potencialo, grindžiamo Europos kultūra ir moksline kompetencija, visapusiškas plėtojimas, o valstybės narės raginamos iš esmės sumažinti nemokančio gerai skaityti jaunimo ir mokyklos nebaigusių asmenų skaičių bei kelti mokinių iš migrantų šeimų ar socialiai remtinų grupių pažangumo lygį.

9. 2008 m. gegužės 22 d. Tarybos išvadose dėl kūrybingumo ir inovacijų skatinimo pasitelkiant švietimą ir mokymą ([9]) pažymima, kad didėja poreikis imtis veiksmų nacionaliniu lygiu, taip pat bendradarbiauti ES lygiu siekiant pokyčių, kurie būtini, kad mokyklos parengtų mokinius tinkamai spręsti svarbius sparčiai kintančio pasaulio iššūkius ir problemas.

PALANKIAI VERTINA 2008 m. liepos 3 d. Komisijos komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui „Gebėjimų ugdymas XXI amžiuje. Europos bendradarbiavimo mokyklų klausimais darbotvarkė“, kuriame siūloma valstybių narių bendradarbiavimo darbotvarkė, skirta mokyklų sistemų vystymosi spartinimui ir stiprinimui.

DAR KARTĄ PATVIRTINA, KAD:

1. Nemokamas privalomas švietimas yra pagrindinė visų piliečių teisė, ir jį privalo teikti valdžios institucijos, o už jo organizavimą atsako valstybės narės.

2. Mokykliniu ugdymu — įskaitant visas mokyklinio ugdymo formas iki vidurinio ugdymo pabaigos — klojami pamatai mokymuisi visą gyvenimą, sudarant galimybes mokiniams įgyti pagrindinius gebėjimus, kurių jiems prireiks ir kurie padės jiems orientuotis asmeniniame bei profesiniame gyvenime.

([1]) Dok. SN 100/1/00 REV 1, 25 punktas.
([2]) OL L 60, 2001 3 1.
([3]) OL C 298, 2006 12 8.
([4]) OL L 327, 2006 11 24.
([5]) OL L 394, 2006 12 30.
([6]) OL C 290, 2007 12 4.
([7]) OL C 300, 2007 12 12.
([8]) Dok. 7652/08, 15 punktas, p. 10.
([9]) OL C 141, 2008 6 7, p. 17.

3. Mokyklinis švietimas yra ne tik svarbi asmenų socializacijos priemonė ir svarbi priemonė perduoti demokratijai, pilietiškumui, kultūrų dialogui ir asmeniniam vystymuisi reikalingas vertybes, gebėjimus, žinias ir nuostatas; jam taip pat tenka esminis vaidmuo įgyjant pagrindinius gebėjimus, kurių reikia norint sėkmingai integruotis į ekonominį gyvenimą.

4. Mokykloms tenka pareiga suteikti mokiniams išsilavinimą, kuriuo jiems būtų sudarytos galimybes prisitaikyti prie vis globalesnės, konkurencingesnės, įvairesnės ir sudėtingesnės aplinkos, kurioje kūrybingumas, gebėjimas kurti inovacijas, iniciatyvos jausmas, verslumas ir įsipareigojimas toliau mokytis yra ne mažiau svarbūs nei konkrečios tam tikro dalyko žinios.

5. Nors atsakomybė už švietimo ir mokymo sistemų organizavimą bei turinį tenka atskiroms valstybėms narėms, o mokyklos kartais naudojasi pakankamai didele autonomija, Europos bendradarbiavimui tenka vertingas vaidmuo. Bendradarbiavimas gali padėti valstybėms narėms sprendžiant bendras problemas, visų pirma pasitelkiant atvirąjį koordinavimo metodą.

6. Valstybės narės yra bendrai suinteresuotos bendradarbiauti, kad galėtų pasinaudoti įvairia inovacine ir aukštos kokybės praktika, kuri taikoma ES mokyklų sistemose.

PABRĖŽIA, KAD:

1. Atsižvelgiant į lemiamą švietimo ir mokymo vaidmenį siekiant Sąjungos ekonomikos augimo, ilgalaikio konkurencingumo ir socialinės sanglaudos, taip pat skatinant aktyvų pilietiškumą, kito Lisabonos proceso ciklo metu tai turėtų išlikti vienu iš pagrindinių prioritetų.

2. Reikia toliau plėtoti mokyklų sistemas siekiant užtikrinti, kad būtų išlaikyta socialinė sanglauda, ir pasitelkiant geresnę prieigą bei didesnes galimybes užtikrinti, kad visi jauni žmonės galėtų visapusiškai vystyti savo galimybes ir aktyviai dalyvautų besiformuojančioje žinių visuomenėje.

3. Mokyklos privalo ugdyti savo mokinių kūrybingumą ir inovacijų bei verslumo dvasią užtikrindamos šias savybes skatinančią darbo aplinką. Kad tai įgyvendintų, pačios mokyklos turėtų būti kūrybingos, dinamiškos įstaigos, kurios būtų atviros bendradarbiavimui ir partnerystei su platesniu pasauliu ir kuriose būtų kuriama savęs vertinimo ir vertinimo iš šalies kultūra, kurioje dalyvauja ir šeimos, siekiant nustatyti galimas sritis, kuriose reikia pokyčių ir patobulinimų.

4. Vidutiniškai pažanga siekiant rodiklių, kuriuos Taryba patvirtino 2010 m., ir kurie yra tiesiogiai susiję su mokykliniu ugdymu, vis dar yra nepakankama mokyklos nebaigusių asmenų, mokėjimo skaityti ir aukštesniosios pakopos vidurinio išsilavinimo įgijimo srityse.

5. Nuoseklus požiūris į gebėjimų vystymą, grindžiamas Europos orientaciniais metmenimis mokymosi visą gyvenimą pagrindinių gebėjimų srityje ([1]), reiškia tai, kad reikia dėti daugiau pastangų siekiant gerinti mokėjimą skaityti ir kitus pagrindinius gebėjimus, taip pat taikyti labiau į asmenį orientuotą požiūrį į mokymą, kuris atitiktų individualius kiekvieno mokinio poreikius, ir kuris susijęs su tinkamomis vertinimo formomis ir kurį taikant pasiekiama geresnė motyvacija mokytis.

6. Siekiant užtikrinti teisingų bei veiksmingų ([2]) švietimo ir mokymo sistemų aukštą kokybę reikia geresnio ir labiau prieinamo ikimokyklinio ugdymo, taip pat plataus užmojo tikslus užtikrinančių mokyklų, suteikiančios lygias galimybes visiems mokiniams, nesvarbu kokia jų socialinė padėtis, ir kuriose būtų užtikrinta tinkama bendro ir specializuoto ugdymo, skirto specialių poreikių turintiems vaikams, pusiausvyra.

7. Be to, būtina dėti daugiau pastangų siekiant įgyvendinti 2007 m. lapkričio mėn. Tarybos išvadas ([3]), kuriose valstybių narių prašoma užtikrinti aukštą pirminio mokytojų mokymo lygį, suteikti išankstinę pagalbą karjeros klausimais ir tolesnio profesinio tobulėjimo, kurie būtų vykdomi koordinuotai, nuosekliai, tinkamai finansuojant ir užtikrinant kokybę, galimybes, siekiant pritraukti gabiausius žmones, kad jie pasirinktų mokytojo profesiją, ir stengiantis juos išlaikyti tame darbe, spręsti problemas, dėl kurių pasiekiami blogi rezultatai, remti mokinius, kad jie visapusiškai išnaudotų savo galimybes, ir kurti mokyklos aplinką, kurioje mokytojai mokosi vieni iš kitų ir ypatingas dėmesys skiriamas mokinių mokymosi gerinimui.

SUSITARIA DĖL ŠIŲ EUROPOS BENDRADARBIAVIMO MOKYKLŲ KLAUSIMAIS PRIORITETŲ:

1. Užtikrinti ir tobulinti pagrindinių gebėjimų, visų pirma mokėjimo skaityti ir skaičiuoti, įgijimą.

2. Stiprinti esminį mokyklų vaidmenį, kuris joms tenka skatinant įtraukiąją visuomenę ir didinant socialinę sanglaudą, užtikrinant visiems mokiniams aukštos kokybės švietimą laikantis lygybės principo.

3. Propaguoti mokytojo profesiją ir gerinti mokytojų bei mokyklų vadovų pirminį mokymą bei kvalifikacijos kėlimą.

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ REMIANT KOMISIJAI:

1. Taikant atvirąjį koordinavimo metodą kartu stiprinti Europos bendradarbiavimą, kad būtų propaguojami šiose išvadose numatyti politikos prioritetai.

([1]) OL L 394, 2006 12 30.
([2]) 2006 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvados (dok. 7775/06, 23 punktas, p. 6).
([3]) OL C 300, 2007 12 12.

2. Vykdant tolesnę veiklą pagal Rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, daugiausia dėmesio skirti bendradarbiavimui:
   — gerinant skaitymo ir skaičiavimo įgūdžių lygį, taip pat skatinant be gimtosios kalbos mokytis dar bent dvi kalbas,
   — skatinant didesnį domėjimąsi matematika, mokslu ir technologijomis, kad nuo ankstyvo amžiaus būtų ugdomas mokslinis mąstymas,
   — stiprinant ne tik su atskiromis disciplinomis susijusius, bet ir tarpdisciplininius gebėjimus, visų pirma „mokymosi mokytis“ ir socialinius bei pilietinius gebėjimus,
   — tobulinant vertinimo metodikas taikant individualiai pritaikytus mokymo metodus.
3. Vykdant tolesnę veiklą pagal Tarybos išvadas dėl švietimo ir mokymo veiksmingumo bei teisingumo daugiausia dėmesio skirti bendradarbiavimui:
   — užtikrinant prieinamą, aukštos kokybės ikimokyklinį ugdymą,
   — mažinant mokyklos nebaigusių asmenų skaičių,
   — kovojant su nelygybe ir skatinant socialinę įtrauktį siekiant mažinti mokinių nepažangumą ir gerinti mokyklų veiklą,
   — užtikrinant sėkmingą perėjimą iš vieno tipo mokyklos ir lygio į kitą, taip pat užtikrinant sėkmingą perėjimą prie švietimo bei mokymo visą gyvenimą, visų pirma didinant galimybes gauti informacijos, profesinio orientavimo bei konsultavimo paslaugas ir gerinant jų kokybę,
   — užtikrinant, kad aukštos kokybės mokymosi galimybės ir paslaugos būtų prieinamos, visų pirma dėl asmeninių, socialinių, kultūrinių ir (arba) ekonominių aplinkybių remtiniems vaikams bei jaunimui, kuriems reikia ypatingos paramos, kad jie galėtų iki galo išnaudoti savo mokymosi galimybes,
   — anksti nustatant mokymosi sunkumus ir surandant sprendimus, grindžiamus labiau individualiais pedagoginiais metodais, pritaikytais kiekvieno mokinio poreikiams ir sugebėjimams,
   — užtikrinant laiku suteikiamą ir tinkamą mokymo paramą visiems specialių poreikių turintiems vaikams ir bendrojo lavinimo, ir specialiosiose mokyklose,
   — gerinant mokyklų valdymą ir jų atvirumą aplinkiniam pasauliui.
4. Vykdant tolesnę veiklą pagal Tarybos išvadas dėl mokytojų švietimo kokybės gerinimo daugiausia dėmesio skirti bendradarbiavimui:
   — didinant mokytojo profesijos patrauklumą,
   — užtikrinant, kad visi pradedantys mokytojai galėtų pasinaudoti išankstinės pagalbos karjeros klausimais programomis,
   — gerinant nuolatinio mokytojų kvalifikacijos kėlimo programų pasiūlą, kokybę ir naudojimąsi jomis,
   — peržiūrint mokytojų įdarbinimo, skyrimo, išlaikymo vienoje darbovietėje ir judumo politiką, siekiant kuo didesnio jos poveikio mokyklinio ugdymo kokybei,
   — išplečiant mokytojų galimybes tam tikrą laikotarpį praleisti kitoje valstybėje narėje, kad jie galėtų tęsti savo pačių mokymąsi, įgytų papildomos profesinės patirties ir patobulintų užsienio kalbų įgūdžius,
   — gerinant mokyklos vadovų įdarbinimą ir mokymą siekiant sustiprinti jų vadybos bei mokymo įgūdžius.
5. Siekiant įgyvendinti pirmiau nurodytus tikslus, naudotis visomis tinkamomis priemonėmis, pavyzdžiui, priklausančiomis atvirajam koordinavimo metodui, Mokymosi visą gyvenimą programa, septintąja bendrąja programa mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bei Europos socialiniu fondu atsižvelgiant į nacionalinius prioritetus.
6. Nuolat vesti dialogą mokyklų klausimais su aukšto lygio politikos formuotojais valstybėse narėse, įskaitant kūrybingumo ir inovacinių gebėjimų skatinimą mokyklinio ugdymo metu.

PRAŠO KOMISIJOS:

pasiūlyti tinkamas bendradarbiavimo ir keitimosi geriausios praktikos pavyzdžiais formas šiose išvadose nurodytose srityse atsižvelgiant į Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokslo srityje po 2010 m. naujos strateginės veiklos programos rengimą.